

Конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності
«Професійна освіта»

Шифр «Абітурієнт»

КОНКУРСНА НАУКОВА РОБОТА НА ТЕМУ:
**СТРАТЕГІЇ ВИБОРУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ ДЛЯ АБІТУРІЄНТІВ:
ФАКТОРИ ВПЛИВУ, ТЕНДЕНЦІЇ ТА АСПЕКТИ ПРИ ПРИЙНЯТІ
РІШЕНЬ**

Зміст

Вступ	3
1. Тенденції розвитку пропозицій на освітньому ринку в Україні та світі.....	6
2 Аналіз факторів впливу на вибір освітньої програми.....	13
3. Вдосконалення стратегії вибору освітньої програми.....	19
Висновок	24
Список використаних джерел.....	26
Додатки	29

ВСТУП

Актуальність теми. Вища освіта виступає є фундаментом прогресу людства та забезпечує розвиток його інтелектуального потенціалу. Однією з основних функцій освіти є створення та надання відповідних освітніх послуг, які в свою чергу формують унікальний трудовий потенціал у конкретних галузях.

Сучасна ситуація на ринку освітніх послуг в Україні формується із врахуванням зменшення фінансування з боку держави та проведення реструктуризації, що призводить до зниження ефективності її функціонування. Ключовою вимогою для економічного розвитку вищої освіти є наявність відповідного людського капіталу, який забезпечить конкурентні переваги та підвищить роль та значення освітніх послуг на сучасному етапі.

Після аналізу тенденцій та перспектив розвитку ринку освітніх послуг в Україні, зокрема відображених в публікаціях [9; 12; 16] засвідчив, що, незважаючи на значну кількість та розгалуженість закладів вищої освіти, його сучасний стан та система вищої освіти загалом супроводжується певними кризовими явищами. Найбільш негативні наслідки такого стану ринку освітніх послуг включають в себе недостатню відповідність наукових розробок вищих навчальних закладів попиту суспільства, що призводить до різкого зниження рівня знань випускників, а також повільну реакцію на переорієнтацію та перепідготовку трудових ресурсів країни, зокрема педагогічно-викладацького персоналу. Ці фактори сприяють зменшенню ефективності функціонування освітнього комплексу України, головною метою якого є забезпечення відтворення та пропозиції інтелектуального капіталу нації.

Вивченню проблем формуванню освітнього простору вищої школи присвячені публікації таких вітчизняних і закордонних науковців як О. Шандрівська, І. Оксюта І. В. [21], С. Семенюк [18], І. Процик, Т. Ясінська, М. Грибик [17], С. Аляб'єва, К. Коваль, О. Мензул [7], L. Aydemir [1], O.Duman, S.Ercan [3] та ін. Однак, незважаючи на широке коло питань, яке ними

проаналізоване, залишається нерозкритою проблема визначення стратегії вибору освітньої програми сучасними абітурієнтами.

Вибір освітньої програми є одним з основних життєвих рішень, що визначає професійну траєкторію та особистий розвиток індивіда. Сучасний ринок освітніх послуг характеризується високою динамічністю та різноманітністю, що робить вибір для абітурієнтів складним завданням. Зростання кількості спеціальностей та освітніх програм створює необхідність у розробці ефективних стратегій вибору, які враховують комплекс усіх наявних факторів. Традиційні моделі вибору, що базуються лише на особистісних інтересах та академічних здібностях, потребують доповнення з урахуванням сучасних тенденцій та зовнішніх чинників. Комплексний підхід до формування стратегій допоможе зробити вибір більш обґрунтованим та ефективним.

Об'єктом дослідження є процес вибору освітньої програми абітурієнтами.

Предметом дослідження є фактори, тенденції та аспекти, які впливають на вибір освітньої програми абітурієнтами.

Метою дослідження є визначення закономірностей, з'ясування зв'язків і виявлення особливостей у процесі вибору освітньої програми абітурієнтами.

Для досягнення окресленої мети були визначені такі **завдання дослідження**:

- 1) визначити та класифікувати різні фактори, що впливають на вибір освітньої програми абітурієнтами;
- 2) проаналізувати сучасні тенденції в освіті та з'ясувати, як вони впливають на вибір освітньої програми абітурієнтами;
- 3) розробити тест для рекомендацій певної освітньої програми для абітурієнтів ВНТУ і апробувати його.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що розроблено рекомендації щодо вибору освітньої програми з урахуванням індивідуальних особливостей абітурієнта, запропоновано алгоритм прийняття рішення про вибір освітньої програми та розроблено онлайн-тест для визначення оптимальної стратегії вибору освітньої програми.

Практична значущість полягає в тому, що в роботі запропоноване технічне рішення (розроблено застосунок <https://vntu-test.jestos.org/>) для рекомендації абітурієнтам освітньої програми на підставі їх нахилів та вподобань. Результати дослідження використані для проведення наукових семінарів кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету, вдосконалення змісту навчальних дисциплін «Методи математичної статистики в наукових дослідженнях педагогіка», «Комп'ютерний дизайн та мультимедіа», «Загальна та вікова психологія» (для підготовки фахівців за освітньою програмою 015.39 «Професійна освіта (цифрові технології)»).

Апробація результатів наукового дослідження. Результати дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького національного технічного університету (додаток А), зокрема розроблений застосунок використовується при проведенні дня відкритих дверей на факультеті інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії. Матеріали та висновки наукового дослідження обговорювалися на Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Молодь в науці» (Вінниця, 2024).

Публікації. Основні положення та результати наукового дослідження відображено в 2 публікаціях у збірниках матеріалів конференцій.

Наукова робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи – 30 сторінок, основний текст роботи викладено на 25 сторінках. Список використаних джерел містить 23 позиції, з яких 6 – іноземними мовами..

1. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ПРОПОЗИЦІЙ НА ОСВІТНЬОМУ РИНКУ В УКРАЇНІ ТА СВІТІ

Розвиток вищої освіти в умовах глобальних викликів обумовлюється необхідністю адаптації до економічних та соціальних змін у сучасному світі. Саме економічні і соціальні трансформації визначають необхідність створення інноваційної освітньої системи, яка забезпечить ефективну адаптацію майбутніх фахівців до викликів інноваційного розвитку. Така система повинна бути не просто оновленою, але й якісно новою, готовою відповідати сучасним потребам і забезпечувати оперативну адаптацію до швидкозмінних умов. Освітній ринок швидко змінюється, тому ЗВО важливо бути в курсі нових трендів та адаптуватися до них.

Аналіз наукових публікацій [11; 19; 22], дає підстави виокремити такі основні тенденції розвитку освітнього ринку в Україні та світі:

1. Глобалізація освітнього простору. Глобалізація суспільства зумовлює глобалізацію усіх аспектів його існування, зокрема освіти. Глобалізація освітнього простору має значний вплив на освітній ринок, як у позитивному, так і в негативному аспекті. Серед позитивних аспектів зазначимо:

1) Глобалізація зумовлює зростання конкуренції між ЗВО за кращих студентів та викладачів. Це стимулює заклади освіти до покращення якості освітніх послуг, розробки нових освітніх програм та розвитку нових підходів до професійної підготовки.

2) Підвищення доступності освіти. Завдяки онлайн-курсам, дистанційному навчанню та міжнародним програмам обміну студентами, отримати освіту можна в будь-якому куточку світу за наявності доступу до інтернету.

3) Інтернаціоналізація освіти. Перспективні освітні програми стають міжнародними, в будь-якій країні з кожним роком з'являється все більше іноземних студентів [4].

4) Розвиток нових форм навчання, таких як онлайн-курси, мобільне та змішане навчання, в перспективі – із повноцінним використанням віртуальної реальності.

Разом з тим, варто відмітити і негативні моменти. Вже визнано, що глобалізація призводить до «втечі мізків» з країн, що розвиваються. Найталановитіші студенти та викладачі їдуть навчатися та працювати в економічно розвинені країни, що негативно впливає на розвиток освіти в країнах, що розвиваються [10, с.86]. Крім того, глобалізація призводить до втрати культурної ідентичності: освітні програми ризикують стати більш одноманітними, орієнтуючись на студентів всього світу та не враховуючи особливості національних культур.

2. Цифрова трансформація освіти. На сьогодні стан цифрової трансформації освіти можна охарактеризувати таким чином:

– Зростання значення цифрових технологій в освітньому процесі. Все більше шкіл та університетів використовують цифрові технології в навчанні. Сучасне навчання неможливо уявити без використання онлайн-курсів, інтерактивних дошок, використання цифрових технологій тощо.

– Інтенсивний розвиток онлайн-освіти. З початком введення карантинних обмежень, зумовлених пандемією Covid-19, розвиток онлайн-навчання прискорився в декілька разів і на сьогодні практично неможливо уявити подальше вдосконалення вищої освіти без онлайн-технологій.

– Використання штучного інтелекту, зокрема для персоналізації навчання, оцінювання навчальних досягнень учнів, створення методичних засобів тощо.

– Використання віртуальної та доповненої реальності для створення більш захоплюючого та інтерактивного навчального середовища.

Однак, як і в попередньому випадку, ця тенденція має як переваги так і недоліки. До переваг цифрової трансформації освіти відносимо підвищення доступності освіти, забезпечення мотивації здобувачів вищої освіти (використання цифрових технологій робить навчання більш цікавим та захоплюючим) та підготовку до професійної діяльності в реальному світі, адже

наразі не існує галузей, де б не використовувалися цифрові технології. Разом з тим, варто відмітити і важливі недоліки цього процесу: необхідність доступу до цифрових технологій (далеко не всі люди мають доступ до цифрових технологій, що призводить до нерівності в освіті), необхідність розвитку цифрової грамотності та розуміння значимості кібербезпеки, а також необхідність суттєвого фінансування, адже впровадження сучасних цифрових технологій потребує значних фінансових затрат.

3. Фокус на компетентності. Ефективні освітні програми мають бути зосереджені на розвитку компетентностей, необхідних для успішного життя та роботи. Це передбачає зміну традиційного підходу, який базувався на засвоєнні знань та фактів. Основними властивостями таких освітніх програм є:

- навчання будується навколо компетенцій, які необхідні для успішного життя та професійної діяльності. Причому мова йде не лише про вузькоспеціалізовані професійні навички, але і розвиток *soft skills*, які відповідають за адаптацію в професійному середовищі, а також за взаємодію з іншими членами суспільства;

- оцінювання компетентностей здійснюється не лише за допомогою традиційних методів (тестів контрольних робіт тощо), але й передбачає використання інших перспективних методів, таких як портфоліо, самооцінювання, проєктна робота;

- освітня програма повинна мати практичну спрямованість.

Однак, при цьому наявна необхідність вирішення таких критичних проблем як: суттєва зміна навчальних програм (навчальні програми повинні бути перероблені таким чином, щоб вони фокусувалися на розвитку компетенцій, а не на опануванні певних фактів та теорій) та зміна методів навчання, зокрема на ті, які дозволять ефективно формувати визначені в освітній програмі компетентності. Фокус на компетентності – це перспективний напрямок розвитку освіти, який має багато переваг. Однак його впровадження потребує певних зусиль з боку усіх учасників освітнього процесу.

4. Зростання ролі неформальної освіти.

Неформальна освіта – це освітня діяльність, яка не веде до отримання офіційного диплома або ступеня. Вона може включати в себе курси, семінари, тренінги, майстер-класи, лекції, вебінари, онлайн-курси тощо. Зростання ролі неформальної освіти пояснюємо такими сучасними тенденціями:

1) Зростання потреби фахівців в постійному навчанні. У сучасному світі знання та навички швидко застарівають. Фахівець, який щойно закінчив навчання у ЗВО має багаж застарілих мінімум на 5 років знань і тому людині протягом життя потрібно постійно вчитися, опановувати сучасні тенденції в галузі, розуміти розвиток цифрових технологій та їх використання в професійній діяльності тощо.

2) Підвищення доступності неформальної освіти. Завдяки розвитку цифрових технологій та засобів дистанційного навчання, неформальна освіта стала більш доступною для людей з усього світу. Цілком реальною є участь в режимі реального часу у семінарі, який проводиться в іншій країні світу чи навіть на іншому континенті.

3) Різноманіття форм та методів неформальної освіти. Неформальна освіта не обмежена певними нормативними вимогами, а тому є більш гнучкою та динамічною. Зокрема, вона пропонує широкий спектр форм та методів навчання, що робить її більш привабливою для здобувачів та адаптованою до реальних потреб людей.

3) Практична спрямованість неформальної освіти. Неформальна освіта, як правило, не обтяжена вивченням теоретичного матеріалу та низки теорій, має практичну спрямованість і дає людям можливість отримати ті знання та навички, які для них є бажаними. Крім того, різноманітні курси зазвичай створюються у відповідь на реальні запити споживачів освітніх послуг.

Незважаючи на низку переваг, варто зауважити і такі недоліки неформальної освіти: не завжди веде до отримання офіційного документу про набуття певних навичок; якість неформальної освіти може варіюватися, оскільки в більшості випадків вона не контролюється зовнішніми організаціями; неформальна освіта може бути дорожчою, ніж формальна.

5. *Розуміння необхідності освіти впродовж життя (неперервність освіти).* Неперервна освіта – це процес постійного навчання та самовдосконалення впродовж життя людини. Її мета – допомогти людям адаптуватися до змін у світі, розвивати свої знання та навички, а також бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Необхідність впровадження неперервної освіти зумовлена низкою факторів:

– швидкі зміни суспільства, техніки та технологій. Світ стрімко змінюється, і знання та навички, які люди отримали в університеті, швидко застарівають. Для провадження ефективної професійної діяльності та кар'єрного зростання необхідно постійно вдосконалюватися та опановувати інновації;

– зростання конкуренції на ринку праці. Ринок праці стає все більш глобальним та конкурентним, і працівникам, які прагнуть бути успішними, потрібно постійно вчитися та розвивати свої професійні навички [8, с.19].

Серед безумовних переваг неперервної освіти можливість отримати знання та навички, які необхідні для успішного життя та роботи, розвивати свої особисті та професійні навички, підвищити свою конкурентоспроможність на ринку праці, адаптуватися до змін у суспільстві, а також потенційні можливості для самореалізації та саморозвитку. Однак при цьому варто пам'ятати і про можливі недоліки та обмеження:

– фінансові обмеження. Для багатьох людей постійне навчання може бути фінансово важким завданням, адже не всі можуть собі дозволити постійно витрачати кошти на навчання;

– обмеження по часу. Всі ми плануємо свій час зважаючи на роботу, сімейні зобов'язання та інші фактори. Неперервна освіта вимагає певної кількості часу, який потрібно виокремити у графіку, що не завжди є можливим.

– технологічні бар'єри. Доступ до цифрових технологій та інтернету для деяких груп населення є обмеженим, що ускладнює їх залучення до онлайн-курсів та інших форм неперервної освіти. При цьому доступ до якісних навчальних ресурсів та можливостей для неперервної освіти для окремих

категорій суспільства є нерівномірним, що призводить до соціальної нерівності у можливостях для саморозвитку;

– проблема формування мотивації до саморозвитку. Деякі люди можуть не мати достатньої мотивації для продовження навчання поза основним періодом формальної освіти. Відсутність конкретної мети або стимулюючого фактору призводить до відсутності бажання вдосконалювати свої професійні навички.

– проблема забезпечення стандартизації. Програми неперервної освіти, які в цілому відносяться до неформальної освіти, не створені за певними стандартами, що може призвести до непевності стосовно ефективності отриманої освіти.

Зважаючи на окреслені фактори, ринок праці суттєво змінився за останні десятиліття і ці зміни продовжують наростати. Особливо динамічною є ІТ-галузь. За пропозицією Міністерства цифрової трансформації класифікатор професій доповнено 29 новими професійними назвами робіт ІТ-сфери, такими як адміністратор веб-ресурсів, аналітик мобільних додатків, інженер зі штучного інтелекту, розробник штучного інтелекту, розробник архітектури програмного забезпечення (інформаційні технології), розробник хмарної архітектури, фахівець з безпеки електронних комунікацій тощо. Водночас із класифікатора професій вилучили 9 застарілих назв професій, наприклад, «Програміст прикладний», «Програміст системний», «Інженер із застосування комп'ютерів», «Аналітик програмного забезпечення та мультимедіа» [13].

Відповідним чином і реагує освітній ринок. У ЗВО з'являється низка нових освітніх програм, які відповідають зазначеним тенденціям. На сьогоднішній день неможливо розглядати стратегію модернізації та розвитку національної освітньої системи без врахування нових чинників прогресу в світі у XXI столітті.

В цьому контекст заслуговує на увагу так звана концепція чотирьох світів. Вона описує чотири можливих сценарії розвитку ринку праці до 2030 року, які слугують відправною точкою для створення прогнозів та можливостей адаптації до майбутніх викликів. Ці сценарії побудовані на врахуванні основних факторів, таких як технологічний прогрес, демографічні зрушення, урбанізація, глобальна

економіка, дефіцит ресурсів і зміни клімату. Сценарії розвитку світу (червоний, синій, зелений та жовтий світи) прогнозують до 2030–2050 рр. розвиток цифрових платформ, вибір споживача, акцент на збереженні ресурсів та їх ефективному використанні, а також інноваційні трансформації в сфері комунікацій або справедливого соціального забезпечення через освіту, добробут і пенсії. Сили, що формують ці чотири сценарії (моделі) в умовах сьогодення, від глобальних тенденцій до автоматизації – не повинні ігноруватися владою, роботодавцями або працівниками. Навіть якщо ми не можемо точно передбачити, яким буде світ у 2030 році, аспекти одного з чотирьох світів можуть проявитися в майбутньому [19, с.68].

Відтак, є підстави вважати, що у подальшому ключове значення набудуть наступні основні фактори розвитку:

- усвідомлення світовою спільнотою взаємозв'язку якості освіти та сталого розвитку людства;

- забезпечення якості освіти шляхом його фундаменталізації, впровадження інноваційних технологій на всіх рівнях освітнього процесу;

- осучаснення педагогічних технологій для провадження особистісно орієнтованого, індивідуалізованого навчання;

- розвиток творчого та інноваційного потенціалу через освіту;

- впровадження різноманітних нових форм дистанційного навчання для забезпечення масовості освіти в країні.

2. АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ВИБІР ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Вибір освітньої програми – це одне з найважливіших рішень, яке людина приймає протягом свого життя. Цей вибір може мати значний вплив на майбутнє життя людини, її кар'єру та особистий розвиток. На кінець 2023 року у Єдиної державної електронної бази даних освіти (ЄДЕБО) було зареєстровано 570 вищих навчальних закладів, що пропонують абітурієнтам вибрати одну із спеціальностей, перелік яких налічує понад 100 варіантів. Крім цього, в межах кожної спеціальності може існувати ряд освітніх програм, які істотно відрізняються одна від одної. Таким чином, майбутній студент стає перед складним вибором, який визначатиме його подальшу професійну кар'єру.

Кожна професія вирізняється своїми унікальними рисами. Індивідуальні уподобання та здатності відіграють ключову роль у виборі професії, оскільки кожна людина надає перевагу фізичній чи розумовій праці, бажає займатися креативними завданнями, прагне творчих викликів чи, навпаки, віддає перевагу спокійній та одноманітній діяльності. У кожного є свої унікальні особистісні риси, що визначають його вибір у сфері праці. Важливо враховувати ці уподобання та здатності при виборі професії, оскільки це стане основою для задоволення від власної діяльності та досягнення успіху в обраній галузі.

Все це має бути враховано під час визначення бажаної для себе спеціальності. Однак, як показало проведене опитування студентів, наразі серед найважливіших аспектів виробу професії, власні уподобання та схильності не відіграють значимої ролі. Результати відповіді на запитання «Назвіть основну причину вибору місця навчання» опитування відображені на рис.1 (всього в опитуванні прийняли участь 195 студентів). 32,82% (64 особи) основною причиною для вибору професії назвали можливість вступу на бюджет, 30,77% (60 осіб) – орієнтувалися на потенційні можливості та подальші перспективи у працевлаштуванні.

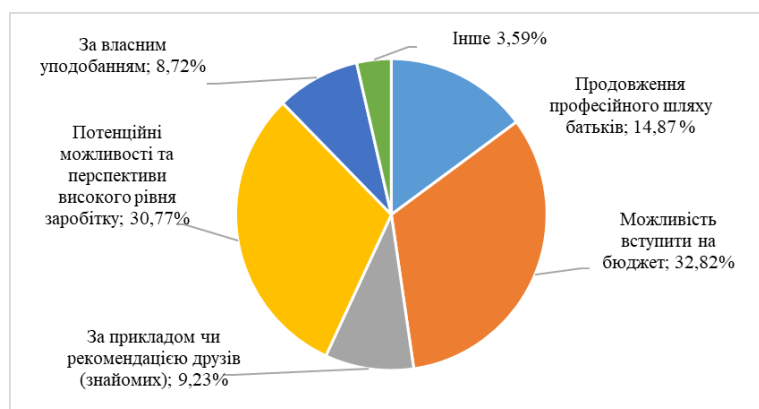

Рис. 1. Аналіз результатів відповідей респондентів

Мотивація для вибору професії може бути різна, проте наполягання на тому, щоб дитина дотримувалася порад батьків або враховувала потенційні перспективи, а не власні уподобання, в подальшому може призвести до низки негативних наслідків:

–виникнення внутрішнього конфлікту внаслідок розділення між власними цілями та очікуваннями оточуючих. Якщо основний вибір професії базується на бажанні задовольнити бачення родини, це може породжувати внутрішній конфлікт між особистими уподобаннями та очікуваннями близьких, що, в свою чергу, може створювати напруженість та стрес у процесі навчання та роботи;

–обмеження особистого розвитку та самовираження. Якщо вибір професії ґрунтується виключно на бажанні задовольнити родинні очікування, це може призвести до обмеження можливостей для особистого розвитку та самовираження. Відсутність урахування власних інтересів може завдати шкоди потенційному таланту та творчому потенціалу особистості [2, с.169];

–ризик вигорання та втрати інтересу. Якщо вибір професії не ґрунтується на внутрішній мотивації та особистих інтересах, може виникнути ризик вигорання та втрати інтересу до обраної сфери діяльності, оскільки вона не відповідає індивідуальним потребам та прагненням;

–формування незадоволеності власним життям, стресу та депресії. Неврахування особистих інтересів може призвести до появи стресу та незадоволеності в роботі, оскільки такий працівник не знаходитиме радості та

задоволення виконуючи свої професійні обов'язки. Зосередження тільки на виборі роботи з високим рівнем заробітку може призвести до втрати креативності та розвитку, оскільки важливі аспекти особистості будуть знехтувані [5, с.75].

Вивчення причин вибору професії розкриває велику різноманітність мотиваційних чинників, які визначають особистий та професійний шлях кожної людини, серед найбільш значимих ми виокремили такі:

1. Академічні інтереси. Зазначений чинник ми вважаємо першочерговим, оскільки здобувачі, які обирають освітню програму згідно зі своїми академічними інтересами, мають більш високий рівень мотивації. Зацікавленість у навчальному процесі стимулює бажання вивчати матеріал і досягати високих результатів, навчальні завдання сприймаються як цікаві та важливі. Це позитивно впливає на ставленні до опанування навчальних дисциплін та здатності зосереджуватися на навчанні. Співпадіння академічних інтересів із змістом освітньої програми сприяє якісному навчанню, оскільки вони швидше засвоюють інформацію, інтегрують її у наявну систему знань та розвивати навички, які відповідають їхнім інтересам. Студенти, які вивчають те, що їх цікавить, зазвичай відчують більше задоволення від своїх навчальних зусиль і обраної галузі.

2. Професійні можливості. Отримання перспективної роботи є потужним мотиваційним фактором для майбутнього студента. Більшість з них орієнтуються не лише на свої академічні вподобання, але і на перспективи працевлаштування в недалекому майбутньому. Студенти розглядають ринкову вартість диплому, яку може принести конкретна освітня програма. Їхній вибір може визначатися попитом на фахівців у конкретній галузі та рівнем заробітку, який може бути досягнутий після закінчення програми. Так, в 2023 році на ринку праці найбільш перспективними вважалися програмісти (середня заробітна плата – 60 000 грн), менеджери проєктів (середня заробітна плата – 40 000 грн) та дизайнери (середня заробітна плата – 20 000 грн) [14]. Відтак, останні роки найбільшу цікавість абітурієнти виявляють саме до ІТ-спеціальностей. Більш

того, вони прагнуть знайти такі професійно-орієнтовані освітні програми, в межах яких пропонують студентам можливості для побудови мережі соціальних зв'язків, стажувань та інших форм практичного досвіду, що полегшує їхній вхід на ринок праці та розвиток кар'єри. Значні переваги є також в тих освітніх програмах, які створюють можливість студентам гнучкого вибору напрямку вивчення або спеціалізації, що важливо для тих, хто ще не зовсім визначився із своєю кінцевою професійною метою.

3. Популярність та рейтинг програм. Популярні освітні програми в провідних ЗВО вважаються роботодавцями як якісні та відповідні сучасним стандартам. Студенти можуть вибирати програми, які мають добру репутацію серед роботодавців, що підвищує їхні шанси на успішну кар'єру після закінчення навчання. Так, щорічно публікуються рейтинги ЗВО і навчання в них для студентів є більш привабливим, ніж навчання на схожій освітній програмі іншого ЗВО. Так, наприклад, за результатами 2023 року вважаються найкращими в Україні Національний університет «Львівська політехніка», Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» та Національний авіаційний університет [15]. Відповідно, кількість поданих заяв від абітурієнтів на 11 місце у них буде найбільшим, що і підтверджується статистичними показниками минулих років.

Більш того, в таких ЗВО освітні програми можуть мати більше ресурсів, фінансової підтримки та можливостей для студентів, зокрема таких як міжнародні стажування, стажування на провідних підприємствах, програми академічної мобільності тощо, які сприяють успішному навчанню та підготовці до кар'єри. Якщо освітня програма визнана на міжнародному рівні та має добру репутацію, це робить студента потенційно більш конкурентоспроможним на глобальному ринку праці. Якісні освітні програми забезпечують випускникам кращі можливості для подальшого навчання на вищих освітніх рівнях, що є важливим кроком у професійному розвитку.

4. Освітня інфраструктура є досить важливим чинником для вибору освітньої програми через різноманітні фактори, які можуть забезпечити

комфортні умови для навчання та розвитку студента. Наявність у ЗВО сучасних лабораторій, комп'ютерних класів, гуртожитків та інші матеріально-технічних засобів, необхідні для успішного навчання, робить його більш привабливим для потенційних абітурієнтів. Зручні та безпечні умови для навчання, зокрема сучасні аудиторії, відповідні житлові умови для студентів, спортивні майданчики та інші сервіси, роблять навчання більш приємним і сприятливим, а розвинена мережа партнерів і зв'язків з роботодавцями та іншими освітніми установами, може надавати студентам можливості для стажувань, практики та подальшого зайняття на ринку праці. Освітні програми, де передбачена міжнародна співпраця та обмін розширюють можливості студентів для отримання міжнародного досвіду та поглиблення їхнього розуміння світових тенденцій.

5. Регіональні особливості. Економічна ситуація та попит на фахівців у конкретній галузі може значно варіюватися в різних регіонах. Студенти можуть обирати освітні програми, які найкраще відповідають потребам місцевого ринку праці та можуть гарантувати високу зайнятість після закінчення навчання. Наявність певних традицій, історичного досвіду або специфічних напрямків в регіоні може стати важливим фактором вибору для студентів, які цікавляться певною галуззю.

6. Соціокультурні чинники. Суспільні очікування та стереотипи можуть впливати на те, які професії вважаються суспільно престижними чи соціально прийнятними. Студенти можуть вибирати програми, які відповідають цим соціокультурним стандартам. Культурні цінності і традиції можуть визначати, які галузі та напрямки навчання вважаються важливими або прийнятними в конкретному культурному контексті [6, с.34]. Соціокультурний контекст може формувати ставлення до витрат на освіту та визначати обсяг доступних ресурсів. Соціокультурні чинники можуть визначати стереотипи та ролі, які визнаються в певних галузях або професіях. Це може впливати на вибір студентів щодо галузей, що сприймаються як «жіночі» чи «чоловічі».

7. Фінансові обмеження. Ці обмеження визначаються економічним положенням студента, його сім'ї та доступністю фінансових ресурсів. Студенти, які мають суттєві фінансові обмеженнями, будуть вибирати програми, які мають меншу вартість навчання або доступні бюджетні місця, стипендії та інші види фінансової підтримки. Крім того, це часто змушує студентів шукати роботу під час навчання, тому перевага надається тим програмам, які дозволяють гнучкі графіки та створюють можливості для роботи на час навчання. Вибір освітнього закладу також може бути зважений географічним розташуванням та пов'язаними з цим витратами на проживання, їжу та інші повсякденні витрати. Фінансовий фактор може обмежувати вибір студентів, але також і бути служити стимулом для знаходження та вибору ефективних та доступних освітніх альтернатив.

3. ВДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ВИБОРУ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У Вінницькому національному технічному університеті на факультеті інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії абітурієнтам (І бакалаврський рівень вищої освіти) на пропонують на вибір спеціальності 121 – Інженерія програмного забезпечення, ОП – Інженерія програмного забезпечення, спеціальність 123 – Комп'ютерна інженерія, ОП – Комп'ютерна інженерія та ОП – Системне програмування, спеціальність 125 – Кібербезпека та захист інформації, ОП – Безпека інформаційних та комунікаційних систем, ОП – Кібербезпека критичних систем та спеціальність 015.39 Професійна освіта (цифрові технології), ОПП – Професійна освіта (Цифрові технології).

Кожна освітня програма має свої специфічні особливості. Так, студенти ОП «Інженерія програмного забезпечення» поглиблено вивчають процеси промислової розробки програмного забезпечення і отримують професійні компетентності, необхідні для проектування, розробки, забезпечення якості і супроводу програмного забезпечення для різноманітних інформаційних систем і платформ.

Фахівці, які навчаються на ОП «Комп'ютерна інженерія» отримують комплексні та глибокі знання для вирішення завдань в галузі інформаційних технологій і комп'ютерної інженерії з аналізу, розробки, використання та впровадження апаратно-програмних засобів комп'ютерних систем та мереж, цифрових і мікропроцесорних пристроїв обчислювальної техніки. Здобувачі ОП «Системне програмування» отримують глибокі та всебічні знання для вирішення завдань в галузі інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії з розробки, використання та впровадження програмно-апаратних засобів комп'ютерних систем та мереж, їх системного та спеціалізованого програмного забезпечення.

Студенти освітньої програми Безпека інформаційних і комунікаційних систем спеціальності 125 Кібербезпека вивчають разом з класичним набором дисциплін підготовки, низку спеціалізованих дисциплін, направлених на

програмування та адміністрування засобів для захисту мереж від хакерських атак. Студенти освітньої програми Кібербезпека критичних систем спеціальності 125 Кібербезпека вивчають разом з набором дисциплін, низку спеціалізованих дисциплін, направлених на адаптацію до умов роботи в сфері критичних інфраструктур: банків, енергетичних систем та інших підприємств державного значення.

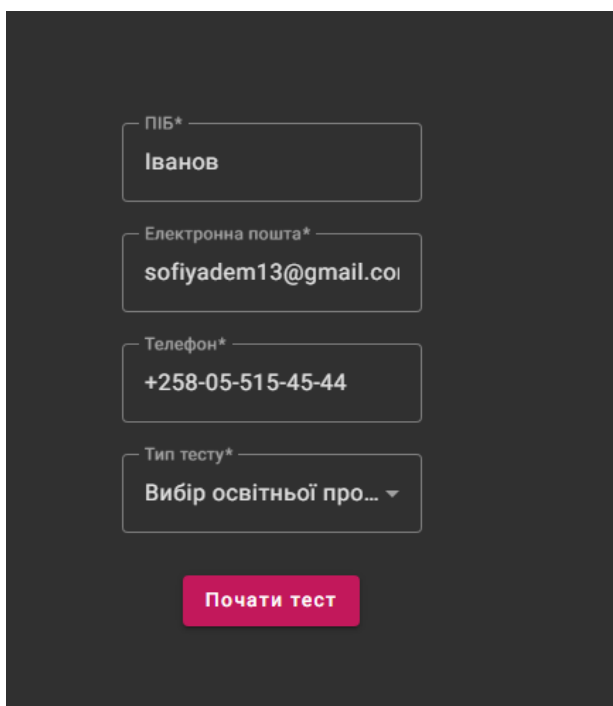
Освітня програма Професійна освіта (цифрові технології) орієнтована на формування загальних і професійних компетентностей, потрібних для ефективного провадження педагогічної діяльності з викладання загально-технічних і спеціальних (фахових) дисциплін у галузі цифрових технологій; проектування та розробки педагогічних програмних засобів, інформаційного забезпечення навчального призначення; використання новітніх інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі.

Як показує досвід спілкування з абітурієнтами, які прагнуть отримати IT-спеціальність, вони не завжди орієнтуються, яку саме освітню програму варто обрати. І якщо відмінності між спеціальностями досить чіткі, то відмінності між різними освітніми програмами в межах однієї спеціальності зрозуміти важко. І тут в більшості випадків діє фактор презентації тієї чи іншої освітньої програми. Такий стан речей приводить до того, що навчаючись на 2-3 курсах вони розуміють, що варто було обрати іншу освітню програму. Тому для полегшення вибору абітурієнтам освітньої програму, було запропоновано розробити застосунок (тест), який на підставі вподобань майбутніх здобувачів порекомендує їм освітню програму. Такий тест може бути підказкою, на яку освітню програму варто звернути увагу.

Для розробки застосунку було проаналізовано специфічні особливості освітніх програм (табл.Б.1, додаток Б). Після відповідей на 7 запитань, методом найбільшої кількості співпадінь обиралася рекомендована спеціальність. Якщо це спеціальності 121 Інженерія програмного забезпечення чи 015.39 Професійна освіта. Цифрові технології, які мають лише одну освітню програму, абітурієнту на екран виводилася рекомендація. Якщо це були спеціальності 123 –

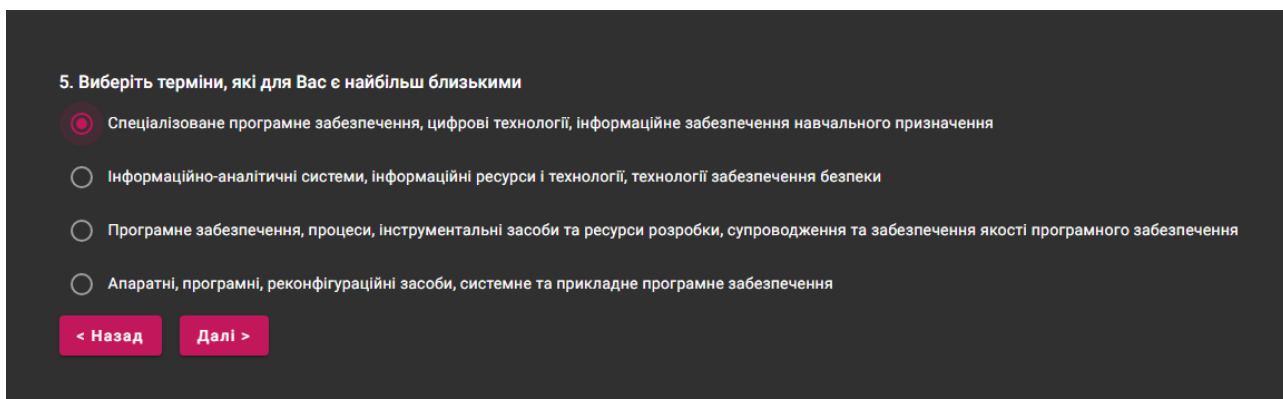
Комп'ютерна інженерія та 125 «Кібербезпека та захист інформації», задається ще 3 уточнюючі запитання на підставі яких визначається рекомендована освітня програма.

Тест доступний за посиланням <https://vntu-test.jestos.org/>. Для створення тесту було використано мови програмування JS, TS, Python, SQL та фреймфорки: Angular, Django. Вікно тесту, приклад запитання та рекомендований результат зображений на рис.2-4.

The image shows a registration form on a dark background. It contains four input fields and a button. The first field is labeled 'ПІБ*' and contains the text 'Іванов'. The second field is labeled 'Електронна пошта*' and contains 'sofiyadem13@gmail.co'. The third field is labeled 'Телефон*' and contains '+258-05-515-45-44'. The fourth field is labeled 'Тип тесту*' and is a dropdown menu with the text 'Вибір освітньої про...'. Below the fields is a pink button with the text 'Почати тест'.

Рис. 2. Відкриття тесту

The image shows a question on a dark background. The question text is '5. Виберіть терміни, які для Вас є найбільш близькими'. There are four radio button options: 1. 'Спеціалізоване програмне забезпечення, цифрові технології, інформаційне забезпечення навчального призначення' (selected). 2. 'Інформаційно-аналітичні системи, інформаційні ресурси І технології, технології забезпечення безпеки'. 3. 'Програмне забезпечення, процеси, інструментальні засоби та ресурси розробки, супроводження та забезпечення якості програмного забезпечення'. 4. 'Апаратні, програмні, реконфігураційні засоби, системне та прикладне програмне забезпечення'. At the bottom are two pink buttons: '< Назад' and 'Далі >'.

Рис. 3. Приклад тестового запитання

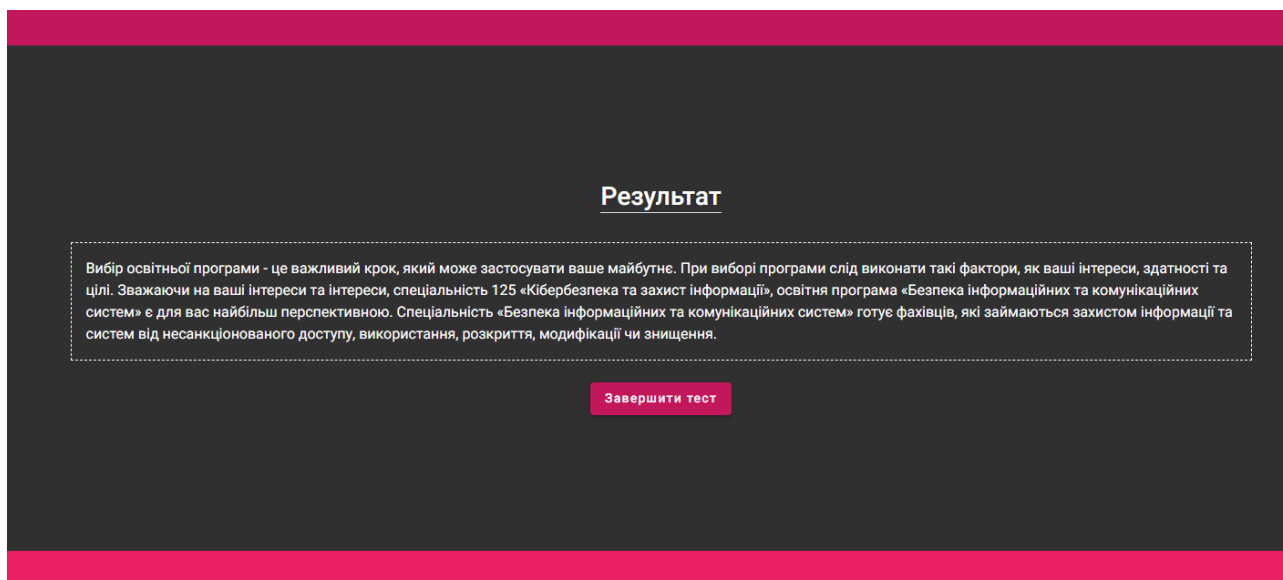
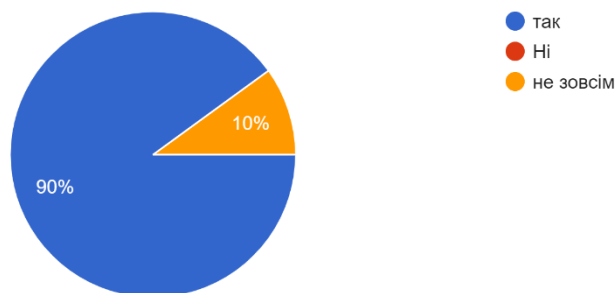

Рис. 4. Рекомендація щодо вибору освітньої програми

Після аналізу змістової частини тесту, необхідним є перевірка його дієвості. Було запропоновано пройти тест студентам факультету інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії, які вже зробили такий вибір і можуть проаналізувати, наскільки від був доречним. Зворотний зв'язок здійснювався із використанням google-форми. Форма передбачала запитання щодо якості тесту, зрозумілості запитань. Статистика щодо вибору освітньої програми зображена на рис.5. 10% респондентів не задоволені власним вибором освітніх програм і також 10% респондентів отримали рекомендацію іншої освітньої програми, а не тієї, яку було ними обрано.

Чи задоволені Ви вибором освітньої програми?

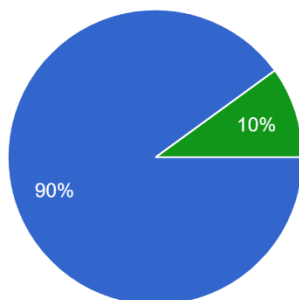
10 відповідей

A)

Яку освітню програму запропонував вам тест?

10 відповідей

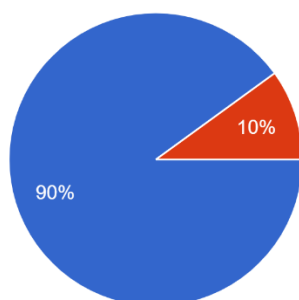

- 121 Інженерія програмного забезпечення
- 123 – Комп'ютерна інженерія, освітня програма – Комп'ютерна інженерія
- 123 – Комп'ютерна інженерія, освітня програма – Системне програмування
- 125 - Кібербезпека та захист інформації, освітня програма - Безп...
- 125 - Кібербезпека та захист інформ...
- 015.39 Професійна освіта. Цифрові...

Б)

Чи співпали результати Вашого вибору та рекомендацій тесту?

10 відповідей

- так
- ні

В)

Рис 5. Статистика щодо вибору освітніх програм

Таким чином, це дає підстави стверджувати, що запропонований тест є дієвим і може використовуватися під час професійної кампанії ЗВО.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження, маємо такі висновки:

1. Вітчизняний ринок вищої освіти стикається із значним негативним впливом ряду чинників. Зменшення кількості абітурієнтів через демографічні зрушення військову агресію, обмеження бюджетних місць для вступників, спад покупівельної спроможності населення, зростання міграційних настроїв серед молоді та конкуренція з боку закордонних ЗВО – усе це викликає виклики для вітчизняних закладів вищої освіти. Щоб утримати свої позиції на ринку та забезпечити розвиток, вітчизняні заклади мають оновлюватися відповідно до наявних запитів.

Тенденції розвитку пропозицій на освітньому ринку в Україні та світі вказують на активний вплив сучасних технологій та глобалізаційних процесів. Запровадження нових методів навчання та використання інноваційних підходів сприяють розширенню доступу до освіти і покращенню якості навчання. Дистанційна освіта, використання віртуальних ресурсів та сучасних засобів навчання стали необхідним елементом освітнього процесу. Водночас, важливо звертати увагу на адаптацію освітніх програм до потреб сучасного ринку праці, щоб випускники були конкурентоспроможними та готовими до викликів сучасного світу. Також важливим аспектом є співпраця між ЗВО та підприємствами, що сприяє вирішенню проблеми відповідності підготовки фахівців реальним потребам економіки. Глобальна взаємодія в освіті, обмін досвідом та інноваціями, а також постійне вдосконалення навчальних програм є ключовими факторами розвитку освітнього сектору.

2. Проведений аналіз факторів, що впливають на вибір освітньої програми абітурієнтам засвідчив, що їх перелік містить різноманітні індивідуальні та соціокультурні аспекти, які визначають вибір студентів. Виявлені фактори, такі як особисті інтереси, кар'єрні перспективи, фінансові можливості, репутація навчального закладу тощо також відіграють важливу роль у формуванні освітнього шляху кожного індивіда.

Зазначено, що врахування цих факторів є ключовим для успішної стратегії розвитку освітніх програм та привертання уваги потенційних студентів. Гнучкість освітніх закладів до змін вимог ринку праці та суспільства загалом визначають їх конкурентоспроможність та привабливість для майбутніх студентів. Також важливо враховувати динаміку технологічного розвитку, яка може впливати на попит на конкретні освітні програми. Забезпечення високої якості навчання, розвиток сучасних методів викладання та активне впровадження інновацій можуть зробити освітні програми більш привабливими для потенційних студентів. Визначено, що постійний моніторинг та апгрейд освітніх стратегій є необхідним для відповідності швидким змінам у суспільстві та економіці.

3. Запропоноване технічне рішення, а саме розроблений застосунок, являє інноваційний підхід до вибору освітньої програми, забезпечуючи абітурієнтам персоналізовані рекомендації на основі їхніх уподобань. Цей застосунок розроблений внаслідок ґрунтовного аналізу освітніх програм, які пропонуються на факультеті інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії ВНТУ. Під час розробки застосунку враховувалися ключові характеристики та відмінності між різними освітніми програмами, щоб забезпечити точні та обґрунтовані рекомендації. Алгоритми застосунку враховують індивідуальні погляди та попередні навички абітурієнта, що робить його дійсно персоналізованим і ефективним інструментом для вибору найбільш підходящої освітньої програми. Таке технічне рішення не лише сприяє ефективному вибору освітнього напрямку, а й сприяє збалансованому та індивідуалізованому підходу до освіти, що важливо для забезпечення успішного розвитку студентів на шляху до досягнення їхніх професійних та особистих цілей.

Таким чином, вдосконалення стратегії вибору освітньої програми є актуальним завданням, яке потребує комплексного підходу. Запропоновані в статті рекомендації можуть допомогти абітурієнтам у прийнятті усвідомленого та обґрунтованого рішення щодо майбутнього професійного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Aydemir L. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Tercihlerini Belirleyen Faktörlere Yönelik Bir İnceleme. *Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University*. 2018. № 6(5). Pp. 713–723.
2. Cevher E. Üniversitelerde Kariyer Planlama Faaliyetleri Ekseninde Kariyer Merkezlerine Yönelik Bir Araştırma. *Karabuk University Journal of Institute of Social Sciences*. 2015. № 5(2). Pp.164–177
3. Duman O., Ercan S. Choice of profession as part of career planning and factors affecting university department preference: a qualitative research. *Journal of Management and Economics Research*. 2022. № 20 (3). pp. 373–390 <http://dx.doi.org/10.11611/yead.1169934>
4. Lakna E. The Challenges of Choosing a Career. URL: <https://witi.com/articles/1999/The-Challenges-of-Choosing-a-Career/>
5. Lee, P. C., Lee, M. J. and Dopson, L. R. Who Influences College Students' Career Choices? An Empirical Study of Hospitality Management Students, *Journal of Hospitality & Tourism Education*. 2019. № 31(2). Pp. 74–86.
6. Sharif N., Ahmad N., Sarwar S. Factors Influencing Career Choices”, *IBT Journal of Business Studies*. 2019. № 15(1). Pp. 33–46.
7. Аляб’єва С.С., Коваль К.О., Мензул О.М. Працевлаштування випускників вищих навчальних закладів: проблеми та державний інструментарій їх вирішення. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2014. № 1. С. 128–134.
8. Андрощук І. Сучасні тенденції розвитку освіти в Україні. *Молодь і ринок*. 2023. № 1 (209). С. 17-21. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.273124>
9. Ахновська І.О. Аналіз потенціалу освітнього ринку України. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1 (22). С. 34-45
10. Боровик М.В. Тенденції розвитку закладів вищої освіти в Україні. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2019 р., № 3 (108). С. 85–89.

11. Дубасенюк О.А. Сучасні тенденції розвитку вищої освіти. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Інноваційні аспекти підготовки фахівців в умовах модернізації освітнього простору»: Зб. наук.праць. – Новоград-Волинський, 2018. Вип. 1. С. 12-21.
12. Матюх С.А. Вплив глобалізаційних процесів на формування освітніх послуг вищих навчальних закладів. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2014. №3. Том 2. С. 259-263.
13. На ринку праці України з'явилися 42 нові професії. URL: <https://konkurent.ua/publication/131425/na-rinku-pratsi-ukraini-zyavilisya-42-novi-profesii/>
14. Найкращі професії в Україні. URL: <https://bizmag.com.ua/top-zatrebuvalnyh-profesij-v-ukrayini/>
15. Найкращі технічні заклади вищої освіти України. URL: <https://osvita.ua/vnz/rating/82981/>
16. Ольшанцева Т. О., Брітченко І. Г. Прогнозування тенденцій розвитку ринку освітніх послуг України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. №3(23). С.146-151.
17. Процик І., Ясінська Т., Грибик М. Проблеми вибору професії та працевлаштування молоді. *Молодий вчений*. 2019. № 10 (74). С. 722–727. <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-10-74-150>
18. Семенюк С. Б. Маркетинг інновацій на ринку освітніх послуг. *Маркетинг і менеджмент інновацій*. 2012. № 2. С. 39-44.
19. Сидоренко І. Роль освіти у майбутньому України: концепція чотирьох світів. Ринок освітніх послуг: виклики сучасності: Збірник матеріалів науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 11 червня 2019 р.) [Укл: Т. Семигіна, О. Корчинська, О. Жук]. Київ: АПСВТ, 2019. с.67-68
20. Сіверт І.І., Дембіцька С.В. Проблема вибору професії в сучасному цифровому світі. Матеріали міжнародної науково-практичної інтрнет-конференції Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024). URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/view/19972>

21. Шандрівська О. Є., Оксюта І. В. Дослідження тенденцій розвитку ринку вищої освіти в умовах війни. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. 2023. № 1(9). С.299–312

22. Яровенко Т.С. Тенденції та проблеми розвитку освіти в Україні. *Економічний вісник Національного технічного університету України “Київський політехнічний інститут”*. НТУУ “КПІ”. Дніпро, 2016. No12. С.167–172.

23. Яровий Р. С., Дембіцька С. В. Проблема професійного вибору в контексті сучасного розвитку суспільства. Матеріали міжнародної науково-практичної інтрнет-конференції Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи (МН-2024). URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2024/paper/view/20010/16565>

Додаток А

ДОВІДКА

про впровадження результатів наукового дослідження
«Стратегії вибору освітньої програми для абітурієнтів:
фактори впливу, тенденції та аспекти при прийнятті рішення»
на факультеті інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії ВНТУ

Студентами групи ІПО-23б Яровим Р. С. і Сівертом І. І. за результатами наукових досліджень на тему: «Стратегії вибору освітньої програми для абітурієнтів: фактори впливу, тенденції та аспекти при прийнятті рішення» (керівник – д. пед. н., проф. Дембіцька С.В.) було розроблено та впроваджено на факультеті інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії ВНТУ застосунок для оптимального вибору абітурієнтами освітньої професійної програми підготовки. Результати опитування студентів 1 курсу за результатами вступу підтвердили ефективність розробленого застосунку.

Практичні результати проведеного дослідження такі:

- розроблений застосунок може використовуватися при проведенні днів відкритих дверей для абітурієнтів;
- ефективність розробленого застосунку на підставі статистичних даних буде визначатись розробниками в подальшому під час вивчення дисципліни «Методи математичної статистики в наукових дослідженнях»;
- отримані результати досліджень будуть представлені розробниками на щорічній науковій конференції ВНТУ «Молодь в науці»;
- отримані результати будуть використані під час викладання дисципліни «Комп'ютерний дизайн та мультимедіа» та проведення практичних занять з дисципліни «Загальна та вікова психологія».

Завідувач кафедри БЖДПБ,

д. пед. н., проф.

Олександр КОБИЛЯНСЬКИЙ

Декан ФІТКІ

к. пед. н., доцент

Світлана КИРИЛАЦУК.

Підпис
ПОСВІДЧУЮ

Додаток Б

Таблиця Б.1. Аналіз особливостей освітніх програм

№	Спеціальність	Характеристика	Основні дисципліни	Вид діяльності
1	121 Інженерія програмного забезпечення	Підготовка фахівців, здатних ставити виробничі завдання щодо розробки, забезпечення якості впровадження та супроводження програмних засобів, знаходити раціональні методи та засоби їх розв'язку, вирішувати найбільш складні з них, забезпечувати сталий розвиток ІТ-компаній щодо якості процесів та результатів розробки програмного забезпечення	Основи програмування, алгоритми та структури даних, об'єктно-орієнтоване програмування, технології розробки програмного забезпечення	розробка програмного забезпечення
2	123 Комп'ютерна інженерія	формування фахових компетентностей здобувачів освіти колективом досвідчених професіоналів та практиків з ІТкомпаній, поєднання навчання з актуальними науково-технічними розробками на розвиненій лабораторно-дослідній базі. Орієнтація на сучасні технології розробки системного програмного забезпечення та спеціалізованих додатків для мікроконтролерних пристроїв, програмноапаратних комплексів і мереж	Основи комп'ютерної архітектури, операційних систем, мережевих технологій, технології розробки комп'ютерних систем	вдосконалення комп'ютерної архітектури, розробка та впровадження комп'ютерних систем
3	125 Кібербезпека та захист інформації	підготовка фахівців, здатних використовувати і впроваджувати технології інформаційної та/або кібербезпеки	Основи криптографії, програмування та мережевих технологій	вдосконалення шляхів захисту інформації, пошук шляхів захисту інформації від кібератак
4	015.39 Професійна освіта (цифрові технології)	підготовка фахівців, здатних здійснювати освітню діяльність із професійної підготовки технічних фахівців, кваліфікованих робітників і працівників в галузі цифрових технологій	Системне програмування, комп'ютерні мережі, психологія, цифрове середовище	підготовки кваліфікованих фахівців, які зможуть вирішувати проблеми комплексно

АНОТАЦІЯ

Актуальність наукової роботи «Абітурієнт» визначається тим, що Вибір освітньої програми є одним з основних життєвих рішень, що визначає професійну траєкторію та особистий розвиток індивіда. Сучасний ринок освітніх послуг характеризується високою динамічністю та різноманітністю, що робить вибір для абітурієнтів складним завданням. Зростання кількості спеціальностей та освітніх програм створює необхідність у розробці ефективних стратегій вибору, які враховують комплекс усіх наявних факторів. Традиційні моделі вибору, що базуються лише на особистісних інтересах та академічних здібностях, потребують доповнення з урахуванням сучасних тенденцій та зовнішніх чинників. Комплексний підхід до формування стратегій допоможе зробити вибір більш обґрунтованим та ефективним.

Об'єктом дослідження є процес вибору освітньої програми абітурієнтами.

Предметом дослідження є фактори, тенденції та аспекти, які впливають на вибір освітньої програми абітурієнтами.

Метою дослідження є визначення закономірностей, з'ясування зв'язків і виявлення особливостей у процесі вибору освітньої програми абітурієнтами.

Для досягнення окресленої мети були визначені такі **завдання дослідження**:

4) визначити та класифікувати різні фактори, що впливають на вибір освітньої програми абітурієнтами;

5) проаналізувати сучасні тенденції в освіті та з'ясувати, як вони впливають на вибір освітньої програми абітурієнтами;

6) розробити тест для рекомендацій певної освітньої програми для абітурієнтів ВНТУ і апробувати його.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що розроблено рекомендації щодо вибору освітньої програми з урахуванням індивідуальних особливостей абітурієнта, запропоновано алгоритм прийняття рішення про вибір

освітньої програми та розроблено онлайн-тест для визначення оптимальної стратегії вибору освітньої програми.

Практична значущість полягає в тому, що в роботі запропоноване технічне рішення (розроблено застосунок <https://vntu-test.jestos.org/>) для рекомендації абітурієнтам освітньої програми на підставі їх нахилів та вподобань. Результати дослідження використані для проведення наукових семінарів кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки Вінницького національного технічного університету, вдосконалення змісту навчальних дисциплін «Методи математичної статистики в наукових дослідженнях педагогіка», «Комп'ютерний дизайн та мультимедіа», «Загальна та вікова психологія» (для підготовки фахівців за освітньою програмою 015.39 «Професійна освіта (цифрові технології)»).

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Вінницького національного технічного університету (додаток А), зокрема розроблений застосунок використовується при проведенні дня відкритих дверей на факультеті інформаційних технологій та комп'ютерної інженерії. Матеріали та висновки наукового дослідження обговорювалися на Міжнародній науково-практичній інтернет конференції «Молодь в науці» (Вінниця, 2024).

Перспективами започаткованого дослідження вважаємо розробку персоналізованих тестів для вибору освітніх програм на інших факультетах ВНТУ.

Ключові слова: професійне самовизначення, освітня програма, заклади вищої освіти, Стратегії вибору освітньої траєкторії, інновації в освіті.